

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเกิดเป็นมนุษย์ เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์กันนะ เราจะช่วยเหลือกัน นี่เขียน รัฐธรรมนูญนะ ความมั่นคงของมนุษย์ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ เห็นไหม ศักดิ์ศรีของมนุษย์มี กฎหมายรองรับ กฎหมายเป็นกติกานะ แล้วคนจะทำไม่ทำนั่นอีกเรื่องหนึ่ง

แต่ดูเราเกิดสิ เราเกิดๆ มาด้วยอะไร? เป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่เรามีกรรมพา เกิดนะ กรรมพาเกิด การกระทำของกรรมพาเกิด ดูพระโพธิสัตว์สิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมา เห็นไหม เป็นจักรพรรดิที่รอบ เป็นจักรพรรดิ เป็นทุกๆ อย่างมาเลย นี่สร้างอันนั้นมานะจิตมันต่างกัน

เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์นะ กฎหมายรองรับเป็นมนุษย์นะ เป็นคนต้องมี กฎหมายรองรับ ทำความผิดนะ เวลาทำร้ายกันมีกฎหมายลงโทษกัน แต่เวลาทำร้ายทาง จิตใจเอาอะไรลงโทษล่ะ? มันก็ต้องเอาศีลธรรมจริยธรรมมาเป็นเครื่องบังคับ เห็นไหม นี่ มนุสสเปโต ร่างกายเป็นมนุษย์ แต่หัวใจเป็นเปรตไปทำลายเขา ความคิดทำลายเขา มนุสส เปโต มนุสสติรัจฉาน นี่เป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่ใจมันเป็นเดรัจฉาน อันนี้เป็นธรรม ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วกฎหมายมีไหมละ นี่ความมั่นคงของมนุษย์ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ต้องมีกฎหมาย มารองรับ เวลากฎหมายรองรับ แล้วถ้าคนมันเก้ละ มันก็เหมือนความเสมอภาคทางลัทธิ ของคอมมิวนิสต์ เห็นไหม นี่สิทธิเสมอภาคๆ เสมอภาคถ้ามันไม่ทำละ เพราะอะไร? เพราะเสมอภาคทำเท่ากันแล้วมันไม่มีผลประโยชน์มันก็ไม่ทำ เห็นไหม สังคมก็เสื่อม ทรามไป เพราะอะไร? เพราะมันเอาเปรียบกัน ว่าเสมอภาคๆ เสมอภาคโดยกฎหมาย กฎหมายเสมอภาคอยู่

ดูสิเวลาในหลวงท่านให้โอวาท กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปกครอง กฎหมาย เป็นเครื่องมือเท่านั้น แต่ความยุติธรรมมันอยู่ที่การกระทำ อยู่ผู้ที่บังคับใช้กฎหมาย ผู้ที่ใช้

มีความยุติธรรม กฎหมายจะเป็นประโยชน์ มีประโยชน์เพราะทำให้สังคมนั้นมีความ
 ร่วมเย็นเป็นสุข แต่ถ้าผู้ใช้กฎหมายเป็นผู้ทุจริต กฎหมายเป็นเครื่องมือมาริดมาไถนะ มาริด
 มาไถพวกประชาชน พวกที่อยู่ใต้กฎหมาย เห็นไหม อยู่ใต้กฎหมาย

คนเราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วต้องยอมรับกฎหมาย ใครอยู่ในเมืองไทยต้องรับ
 กฎหมายไทย ต้องยอมรับกฎหมาย ไซ้! ต้องรับรู้กฎหมาย ต้องยอมรับ แต่ถ้าเราไม่ได้ทำ
 ความผิดเลย เห็นไหม ศีลธรรม จริยธรรม เราดีกว่ากฎหมาย กฎหมายจะบังคับไม่ให้เรา
 บริจาคทานหรือ กฎหมายไม่ให้เราเสียดสหรือ ทำไมเขาต้องให้เสียดสกัน ทำไมเขา
 ต้องให้เราเสียดสเพื่ออะไร? ก็เพื่อให้สังคมมีความร่วมเย็นเป็นสุขไง

เราทำมากกว่ากฎหมาย พูดถึงหัวใจเราทำมากกว่ากฎหมาย แต่ว่ามันแสดง
 ออกไปข้างนอกไม่ได้ เพราะมันแสดงออกไปข้างนอก เห็นไหม สังคมมันเป็นอย่างนั้น
 สังคมมันใส่หน้ากากเข้าหากัน เวลาคนไหนจะมาทำคุณงามความดี นีติฉินนินทาแต่
 หัวใจยอมรับไหม คุณงามความดีเกิดขึ้นก็เพราะเหตุนี้ไง

อย่างในหลวงท่านทำคุณงามความดีมาหกสิบปีตั้งแต่ครองราชย์มา ทำไม
 ประชาชนยอมรับล่ะ? ยอมรับเพราะคุณงามความดีอันนั้น นี่ก็เหมือนกัน การกระทำ
 ความดีของเรามีแต่คนยอมรับ แล้วคนยอมรับกับใจยอมรับล่ะ ใจมันไม่ยอมรับนะ เวลา
 กิเลสกับกรรมมันเกิดขึ้นในหัวใจ เวลากรรมมันเกิด เห็นไหม

เราเกิดมาทุกคนอยากมีความสุข เราเป็นชาวพุทธ เกิดมาโดยกรรมพาเกิด เวลา
 กรรมพาเกิด เกิดเป็นมนุษย์นี้เท่ากัน เราเกิดเป็นมนุษย์เท่ากันนะ เพราะอะไร? เพราะเกิด
 เป็นมนุษย์ เพราะบุญกุศลสร้างมา แต่หัวใจมันต่างกัน ต่างกันตรงผละ พลัง อินทรีย์
 ความแก่กล้าของจิตใจ เห็นไหม บางคนไม่ตกใจ บางคนมีจุดยืนในหัวใจมันคงมาก บาง
 คนอ่อนแอ อ่อนแอทางหัวใจ ข่าวลืออะไรก็เชื่อเขาไปหมดเลย ไม่ได้เอากาลามสูตรของ
 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาพิสูจน์เลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกอย่าพึ่งเชื่ออะไรทั้งสิ้น ต้องพิสูจน์ก่อน
 ต้องพิสูจน์ให้เห็นความจริง อย่าเชื่อใดๆ ทั้งสิ้น แต่ให้มีศรัทธา ศรัทธาเชื่อในองค์สมเด็จพระ
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศรัทธาความเชื่อมั่นจะชักเรามา สมบัติของเราถ้าไม่มีศรัทธา ไม่มี
 ความเชื่อ เราจะมาทำบุญกันอย่างไรใหม่ เพราะเราเชื่อในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้า เราเชื่อเพราะอะไร? เราเชื่อเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ทุกข์” เกิดมาสัตว์ทุกตัวมันมีความทุกข์อยู่ในหัวใจ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง ทุกข์ในหัวใจมันมี

แล้วเกิดมาทำไม เกิดมาเพื่อทุกข์ มันต้องเกิด ถ้าไม่เกิดใจมันมีสภาวะแบบนี้ตลอดไป ใจมันไม่มีวันดับสิ้นใจ มันต้องเกิดต้องตายตลอดไป แต่ตัวใจมันไม่เคยตาย การเกิดการตายตายในสถานะกรรม เกิดมาเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เพราะสร้างคุณงามความดี มันก็ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม สร้างความอกุศล มันก็ไปเกิดในนรกอเวจี มันก็ต้องเกิดตลอดไป แล้วมันไม่เคยบอบสลาย มันไม่เคยตายไป จิตดวงนี้มันต้องเกิดเป็นธรรมชาติของมัน โดยธรรมชาติของมันนะ ธรรมชาติเพราะมันมีกิเลสพาเกิด

แต่เวลาเป็นธรรมชาติ แล้วมันก็มีของมันทำไมมันไม่เกิดล่ะ? ไม่เกิดเพราะต้องมีมรรคญาณ มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปชำระล้างมัน แล้วถ้ามีทางชำระล้างมัน แม้แต่เรื่องของวัตถุ เรื่องของสิ่งภายนอก เรายังเสียสละไม่ได้เลย แล้วเราจะไปเสียสละความตระหนี่ถี่เหนียวในหัวใจของเราได้อย่างไร ความตระหนี่ถี่เหนียวนะ อย่างเช่นอารมณ์เกิดขึ้นมา อย่าเสียสละในอารมณ์ อารมณ์มันมีความสุขขึ้นมาเสียสละมาก เวลาจิตเราสงบเข้ามา นี่เราชอบเราต้องการความสงบอย่างนี้ เราไปต้องการที่ผลของมัน แต่เราไม่รักษาที่เหตุมัน

เหตุ เห็นไหม เราตั้งสติไว้ เราตั้งสติแล้วเรามีคำบริกรรมไว้ เราเกาะเกี่ยวสิ่งใดไว้ เหมือนกับเรารักษา น้ำของเราไว้ น้ำในภาชนะก็จะเต็มตลอดไป เราไม่ได้รักษา น้ำของเราเลย เราประมาทเดินเล่น เราว่ามีน้ำๆ พอจิตมันสงบแล้วมันประมาทเดินเล่น เห็นไหม เราว่าเวลาจิตมันสงบขึ้นมาถ้าไม่รักษา มันอยู่ที่เหตุ ย้อนกลับมาที่เหตุ ผลของมันจะเกิดจากการกระทำอันนั้น

ถ้าการกระทำนั้นมันอยู่ที่ไหนล่ะ นี้อยู่ที่ธรรม แล้วมันเป็นอะไรล่ะ? มันเป็นความรู้สึกเกิดจากภายใน ถ้าเป็นความรู้สึกของใจ นี่สิ่งนี้คือใจ นี้วิฤทธิภาวะของใจต่างกัน อย่างนี้ไง ต่างกันที่พละ ใจมีกำลังขึ้นมา เพราะใจมีกำลังขึ้นมา มันก็จะมีความมองอาจกล้าหาญ งามอาจกล้าหาญที่ไหน งามอาจใจในตัวของเราใจ

ในการบังคับตน ถ้าองอาจกล้าหาญในเรื่องของภายนอก คุณสมโนกรรมเวลาเกิดความคิดขึ้นมา เราคิดถึงความต้องการสิ่งใด โครงการสิ่งใด เราก็ต้องไปทำโครงการนั้น นี่ส่งออกไปแล้ว การส่งออกไปเพื่อเป็นธุรกิจ หน้าที่การงานของเรานี้ส่งออกไป นี่เป็นหน้าที่ของปากท้อง เพราะอะไร? เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์

เราเกิดมา เรามีกรรมดีพาเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วร่างของมนุษย์มันมีร่างกาย ร่างกายต้องหล่อเลี้ยงด้วยอาหาร ปัจจัยเครื่องอาศัยของร่างกายนี้เราก็ต้องรักษามัน แสงหามาเพื่อร่างกายนี้ แต่หัวใจแสงหาขนาดไหน นี่หัวใจมันมีความโลภ ความโกรธ ความหลง มันคอยยุแย่งไป ก็เลยเพลินไป เห็นไหม เพลินสะสม เพลินต้องการ เพลินแสวงหา เพลินจากภายนอกเหยียบย่ำหัวใจตนเอง ลืมความรู้สึกของตนเองในหัวใจอันนี้

นี่มันย้อนกลับมาพละของใจ ความมั่นคงของใจ ความที่มีกำลังของใจ มันจะย้อนกลับมาเรื่องนามธรรม สิ่งที่แสวงหาที่แสวงหาโดยหน้าที่ เราสร้างบุญกุศลมา ถ้าเราไม่ได้สร้างบุญกุศลมา แสวงหาสิ่งใดไปมันก็ตกหล่นไป แต่ถ้าเรามีบุญกุศลของเรา เห็นไหม เราแสวงหา เรามีหน้าที่การงานของเรา มันจะไปเจริญรุ่งเรืองออกไปเพราะอะไร? เพราะอยู่ที่กรรม

นี่ที่ว่าสร้างแต่กรรมดีๆ มนุสสตีรจนาโน มนุสสเปโต มนุสสเทโว มนุษย์เทวดา ตัวเป็นมนุษย์แต่ใจเป็นเทวดา มันสร้างสมคุณงามความดีขึ้นมา มันก็สร้างสมคุณงามความดีของมัน สร้างสมของมันมันก็มีโอกาสของเขา มันก็ได้ประสบผลสำเร็จของเขา สิ่งนี้มันได้มาโดยธรรม คนที่ดี หัวใจที่ดี ได้สมบัติที่ดีมา มันก็เป็นประโยชน์กับโลก

ดูตัวอย่างหลวงตาเรา เห็นไหม มีบริวาร ๘ สมบัติมีเท่านี้เอง แต่หาเงินให้ประเทศชาติเป็นหมื่นๆ ล้าน แสนๆ ล้าน ทำไมหาให้ได้ละ แล้วเวลาคนที่เขาคบคองกัน เขาแสวงหากัน เขาไม่มีสิ่งใดเลย เขายังต้องไปเบียดเบียนคนอื่น แต่ของหลวงตาท่านพูดเพื่อให้คนซึ่งในหัวใจ เรื่องศรัทธาเรื่องความเชื่อให้สละออกมา

สละออกมาเพื่ออะไร? ก็เพื่อนามธรรมอันนี้ไง เพื่อหัวใจอันนี้ไง เพื่อถ้าใครสละออกไปขนาดไหนใครก็ได้ คนที่ให้เป็นผู้ที่ได้รับ ผู้ที่ได้รับเพราะอะไร? เพราะมันสละออกไปจากหัวใจ กำลังของใจมันเข้มแข็งขึ้นมา เข้มแข็งขึ้นมาเพราะมันมีกำลังขึ้นมา

จะสละสิ่งที่มันหวงแหนได้ ถ้ามันหวงแหนมันเริ่มสละสิ่งนั้นได้ แล้วเวลาความทุกข์มันเกิดที่ไหน มันก็เกิดขึ้นที่ใจ ถ้าความทุกข์มันเกิดที่ใจ มันเอาอะไรเสียสละมันล่ะ

ความทุกข์มันละเอียดกว่าสิ่งที่สละออกไปจากภายนอก การสละวัตถุออกไป การสละข้าวของเงินทองออกไป เพราะใจมันเสียสละๆ ขึ้นมาเพื่อฝึกใจ ฝึกใจเพราะใจมันเป็นผู้สละสิ่งนั้นออกไป แต่เวลาสละที่ตัวมันเอง สละสิ่งที่เป็นความทุกข์ของมันเอง มันต้องเอาอะไรเข้าไปสละล่ะ มันถึงได้ย้อนกลับมาเห็นใหม่ นี่คนเราต่างกันตรงนี้ไง

สิ่งที่ว่าพระอรหันต์ ว่าในพระไตรปิฎกต้องสร้างบุญญาธิการมาแสนกัป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้อง ๔ อสงไขยขึ้นไป นี่มันสร้างมาอย่างนี้ ถ้ามันสร้างบุญญาธิการมาอย่างนี้ สร้างสมบัติมาอย่างนี้ นี่มันสมบัติของใจ ถ้าสมบัติของใจมันเป็นจริตเป็นนิสัย ถ้าเป็นจริตนิสัย สิ่งใดที่ไปตรงกับจริตนิสัยของตัว อย่างเช่น อาหาร เราชอบทานอาหารสิ่งใด ถ้าเราได้ทานอาหารสิ่งนั้น มันก็มีความสุขของเราขึ้นมา

จิตก็เหมือนกัน ถ้าตรงกับจริตตรงกับนิสัย จูฬุปันถก เห็นใหม่ เวลาอยู่กับพี่ชาย พี่ชายเป็นพระอรหันต์นะ นี่จูฬุปันถกสร้างบุญญาธิการมาจะเป็นพระอรหันต์ได้ แต่ขนาดที่ว่าผู้ที่ไม่บุญญาธิการยังสอนจูฬุปันถกไม่ได้ จะให้ไปสีกเพราะอะไร? เพราะให้ท่องมนต์คำเดียว ท่องไม่ได้ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปคัดกรอเลย

“เธอบวชเพื่อใคร”

“บวชเพื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

“แล้วเธอจะไปไหน”

“จะไปสีก เพราะพี่ชายให้สีก”

“ไม่ต้องสีก เอาผ้าขาวไปลูบ”

เห็นไหม เพราะอะไร? เพราะเคยเป็นกษัตริย์ออกตรวจพลสวนสนาม แล้วใช้ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขี้ริ้วเช็ดหน้า พอเช็ดหน้าแล้วมันได้กรรมฐาน คือว่าผ้ามันสะอาดแล้วพอมันเช็ดไปมันสกปรก มันฝังหัวใจใจ มันฝังลึกในหัวใจ

นี่เวลาเราปฏิบัติไป เห็นไหม สิ่งใดเกิดเราพิจารณากายขึ้นมา ที่เราพิจารณาแล้ว มันไม่ได้ผล ไม่ได้ผลหมายถึงว่ามันพิจารณาไปแล้วมันปล่อยวางไป มันฝังลึกในหัวใจ มันเป็นการพิจารณา แต่มันยังไม่ถึงอุปปัชรรม อุปปัชรรมคือสมุจเฉทปาหวนมันขาดออกไปตรงนั้น แต่ถ้ายังไม่ถึงอุปปัชรรม พิจารณาขนาดไหนมันจะสะสมลงที่ใจ

คุณงามความดีเราทำขนาดไหนเป็นของเราทั้งหมดนะ บาปอกุศลเป็นของเราทั้งหมด คุณงามความดีเราสร้างมาขนาดไหน ไม่มีอะไรสูญเปล่าหรอก การกระทำมันต้องมีตลอดไป ในเมื่อมีเหตุ ผลมันต้องมีตลอดไป สิ่งนี้มันสะสมลงที่ใจ รู้หรือไม่รู้ นี่เห็นไหม สมบัติพิศฐานเขาเก็บไว้เขาต้องมีผู้เซพ มีห้องหับ เห็นไหม คุณงามความดีในหัวใจมันเก็บได้มากขนาดไหน

ดูสิดูเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๑๖ อสงไขย แสนมหากัป สิ่งนี้สร้างสมมาขนาดไหน แล้วมันเก็บเอาไว้ที่ไหนล่ะ? ถ้าเป็นวัตถุนับไม่ได้ นับไม่ถ้วนเลย แต่มันสะสมลงที่ใจๆ ถึงมีบารมี

เวลาจิตมันสงบเข้ามานี่ คนทำสมาธิบางคนสงบลงเฉยๆ บางคนสงบแล้วเกิดแสงสว่าง บางคนสงบแล้วออกฐันิมิตต่างๆ นี่มันเกิดเพราะเหตุใดล่ะ? เกิดเพราะสมบัติอันนี้ สมบัติของใจที่มันสะสมมา ของใครของมันอย่างนี้

แล้วสมบัติที่คนเราสะสมมา เห็นไหม เหมือนเราเกิดมาเป็นเรานี้ บางคนร่างกายดี บางคนสวยงาม บางคนขี้เหร่ ขี้เหร่เพราะอะไร? เพราะกรรมมันพามา แล้วเราจะไปแก้ไขอย่างไรล่ะ? สิ่งนี้โลกเดี๋ยวนี้เขาถึงมีทางแก้ไขได้ทางการแพทย์ แต่หัวใจมันเกิดมาสถานะแบบนี้เราจะไปแก้ไขอย่างไร มันต้องมีครูบาอาจารย์ชี้แนะตรงนี้ไง ตรงที่นี้สมบัติของเรา แล้วเราจะตกแต่งอย่างไรให้เป็นสมบัติของเราขึ้นมา

เหมือนกับปลูกบ้านสร้างเรือน เราจะลงเสาเข็มอย่างไร? เราจะสร้างพื้นฐานอย่างไร? เราจะสร้างโครงสร้างของเราขึ้นมาอย่างไร? มันจะเป็นบ้านกี่ชั้น เห็นไหม แต่ถ้าของเรามันเป็นกระต๊อบๆ ก็กระต๊อบเป็นไร่ไป กระต๊อบก็มีความสุขอะ แต่ถ้าบ้านเขาใหญ่โตมหาศาล คือจิตมันสงบแล้วมันสว่างไสวขนาดไหนก็เรื่องของเขา จิตเราสงบขนาดไหนมีความสุข

เพราะพื้นฐานของมรรค เห็นใหม่ สัมมาสมาธิ สัมมาสติ ความเป็นสัมมาไม่ใช่
มิจฉา มิจฉามันต์ส่งออก ถ้าเป็นสัมมาแล้วถ้าเป็นสมาธิมันเหมือนกัน สติก็เหมือนกัน
เหมือนกัน ถ้ากำลังพอแล้ววิปัสสนาได้ วิปัสสนาอันนี้มันเป็นมรรคญาณ มันเป็น
ธรรมจักร มันเป็นธรรมจักรที่คอยชำระกิเลส ไม่ใช่กงจักร แล้วถ้าเป็นความคิดของเรา
มันเป็นกงจักร กงจักรเพราะอะไร เพราะถ้ามันหมุนกลับมาแล้วกงจักรมันจะไปทำลาย
คนอื่นหมดเลย ทำลายแล้วผลที่มันเกิดขึ้นมาเป็นความทุกข์

นี่ก็เหมือนกัน เวลาความคิดส่งออกว่าเป็นปัญญาๆ ปัญญาทางโลกที่ว่าเป็น
ปัญญากัน เรามีปัญญามาก เราคิดทำลายคนอื่น ปัญญาอย่างนี้มันเป็นกงจักร แล้วมัน
ทำลายเราตลอดเวลา แต่ถ้าเป็นธรรมจักรมันทำลายกิเลส มันทำลายกิเลส มันเป็นโล
กุตตรธรรม ไม่ใช่โลกียธรรม สิ่งที่เกิดขึ้นมานี้เราวิปัสสนาของเราขึ้นมา แล้วมันจะเข้า
ไปทำลายความทุกข์อันนี้

เวลาสละสิ่งของสละได้ ข้าวของเงินทองขนาดไหนเราก็สละได้ แต่ความทุกข์
สละไม่ได้ ยิ่งเกิดความทุกข์ ยิ่งคิดถึงความทุกข์ ยิ่งเจ็บปวดแสบปวดร้อนในหัวใจ
ตลอดไป เพราะอะไร? เพราะมันมีสิ่งนี้ขึ้นมา แล้วเวลาวิปัสสนามันจะทำลายมันเพราะ
อะไร? เพราะมันมีฐานรองรับ ฐานรองรับคืออะไร กาย เวทนา จิต ธรรม

จิต เห็นใหม่ คำว่า จิต จิต จิต ทุกข์มันอยู่ที่หัวใจ แล้วมันมีเข้าใจผิดต่างๆ
ตลอดไป เพราะเข้าใจผิดมันก็มีฐานรองรับ ฐานรองรับแล้วทุกข์ก็ออกไปอยู่ข้างนอก
ทุกข์ออกไปแบกรับทุกข์ ฐานอยู่ที่นี้เหมือนกับยิงจรวด ถ้ามีฐานยิงจรวด ยิงออกไปไหน
อวกาศขนาดไหนมันก็ยังออกไปได้ ความคิดมีภวาสวะ มีตัวภพ ตัวใจนี้ มันออกไปรับรู้
อะไร?

นี่วิปัสสนาก็ย้อนกลับมาทำลายตรงฐานความคิดก่อน ถ้าฐานความคิด ความคิด
มันไม่มีฐานรองรับ แล้วความคิดจะเกิดได้อย่างไร? นี่ความเข้าใจผิดของใจมันมีอยู่ มัน
ถึงอาการของอวิชชา อาการของทุกข์มันเกิดขึ้นตรงนี้ไง เกิดเพราะความหลงผิด เกิด
เพราะอวิชชาไม่เข้าใจของมัน มันมีพลังงานออกไป ตามกระแสออกไป ความทุกข์มันก็
จืดจางตลอดไป

วิปัสสนาซ้อนกลับมาเราก็โลกุตตรธรรม ซ้อนกลับมาทำลายฐานความคิดอย่างนี้ ทำลายฐานความคิดไป เห็นใหม่ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ สิ่งต่างๆ ต้องทำลายออกไปทั้งหมด ไม่ต้องไปห่วงผลว่าจะไม่มีใครรองรับ ห่วงผลว่าไม่มีใครรับรู้สิ่งนี้ ทำลายให้หมด ทำลายให้หมด แล้วมันจะเกิดทำลายขนาดไหน มันจะเกิดความมหัศจรรย์อันหนึ่ง จิตอันหนึ่งจะหลุดออกไป จิตอันหนึ่ง ความรู้อันหนึ่ง มันจะพ้นออกไปจากทุกข์ พ้นออกไปจากทุกข์ มันพ้นได้อย่างไร?

พ้นจากหัวใจที่เราเห็นใจ ใจนี้เราจะรู้เราจะเห็นตลอดไป เพราะว่าถ้าเกิดความลังเลสงสัย เกิดการลุ่มการคลำ มันจะเป็นผลของเราได้ไหม? มันต้องรู้แจ้งแทงตลอด มันถึงจะเข้าใจของมันตลอดไป พอมันจะเข้าใจตลอดไป แทะทะลุตลอดไป ทำลายตลอดไป เรารู้ตลอดไป เป็นสันติภูมิโก รู้จักจิต รู้จักจิตตลอดไป แล้วว่าเป็นความทุกข์ๆ มันจะสละได้อย่างไร

ข้าวของเงินทองต่างๆ เราสละได้ แต่ความทุกข์เราจะสละได้อย่างไร? สละออกจากใจ แล้วสละได้ ถ้าสละไม่ได้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่สอน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา นี่เกิดจากการกระทำนะ กระทำจากภายนอกจากมนุษย์ขึ้นมา มนุษย์ต้องมีความมั่นคงๆ ที่เขาว่ากันนะ อันนั้นเป็นข้อกฎหมาย เป็นกระติกา

แต่ถ้าเป็นความมั่นคงของธรรม ธรรมอยู่ที่หัวใจของเรา ถ้าใจเป็นธรรมแล้วเหนือโลก เหนือทุกอย่างเลย แล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ? มันอยู่ในหัวใจของเรา เราถึงเกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน เราเกิดมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน เราเสียสละทุกอย่างขึ้นมาเลย เพื่อที่จะให้มีธรรมอันนี้เกิดขึ้นมา เราจะได้ไม่ต้องเป็นเหมือนมนุษย์โลกๆ เขา ต้องมีกฎหมายรองรับ ต้องมีรัฐธรรมนูญ มนุษย์ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ ความเป็นไปของมนุษย์ แล้วก็ทำลายกัน เบียดเบียนกัน

คนดีสักแต่ว่าเป็นคนดีนะ คนดียกเว้นเพราะว่าคนดีจริงๆ คนดีสงสารมาก อยากจะช่วยเหลือสังคม แบกรับสังคมไป แต่ไม่มีใครฟังเพราะไม่มีอำนาจ แต่คนชั่วมันมีอำนาจมันก็ทำลายไป ถ้าคนยังมีอำนาจมันก็มีประโยชน์ขึ้นไป นี่เป็นเรื่องของโลกเห็นใหม่ เรื่องของโลก

ฟังนะ! สังคมเป็นสังคม หัวใจเป็นหัวใจเรา เราเกิดในสังคมไหนเราก็รับรู้สังคมนั้นไป แต่เราต้องรักษาหัวใจของเรา เพราะหัวใจของเราถ้าเราพ่นออกไปแล้ว เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนทร์ร้องไห้แล้วร้องไห้อีกนะ “ดวงตาของโลกดับแล้ว” ฟังสิ ดวงตาของโลกดับแล้วเพราะอะไร? เพราะเวลาเมื่ออะไรเกิดขึ้นจะไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมดเลย

แล้วถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แล้วใจของเราเป็นธรรมขึ้นมา เห็นไหม ที่ว่าเป็นทุกข์ๆ สังคมไปแบกสังคม มันจะเป็นผู้นำของสังคมได้ไหม? เพราะสังคมเขาไม่รู้สิ่งใดๆ เลย เขาต้องหาคนที่รู้แจ้งๆ แทงตลอด ถึงไปหาครูบาอาจารย์ของเรา ที่เป็นผู้นำสังคม เห็นไหม

ธรรมเหนือโลก ธรรมเหนือโลกอยู่ที่นี้ แล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ มันอยู่ในใจของเรา ทุกดวงใจมีความรู้สึกหมด อันนี้มันพัฒนาการได้ นี่คือธรรม ที่ว่าเกิดเป็นมนุษย์ มนุสสเปโตก็เรื่องของเขา มนุษย์ที่ทำงานจนมนุษย์เป็นมนุษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์ ครูบาอาจารย์ก็เป็นมนุษย์ แล้วสร้างสมบุญญาธิการมาจนเทวดา อินทร์ พรหม มาฟังธรรมจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังธรรมจากครูบาอาจารย์ของเรา เพราะอะไร? เพราะมันเกิดอริยสัจจากใจนี้ไง ใจดวงนี้เป็นอริยสัจ ใจอันนี้เป็นความจริง แล้วพ้นจากอริยสัจไปเป็นความสุขอย่างยิ่ง เอวัง